

3. Frendo, E. How to Teach Business English / E. Frendo. – Essex, Pearson, 2012. –168 p.

4. <https://www.youtube.com/watch?v=L0nOKCyVMoo>

*Гирида Ольга Степанівна,
Кошіль Наталія Євгенівна,
Тернопільський національний економічний університет*

ОСОБЛИВОСТІ ТЕКСТОВОЇ СТРУКТУРИ СТУДЕНТСЬКОГО КОНСПЕКТУ (на прикладі вищого навчального закладу)

Впровадження Болонського процесу в систему освіти України вимагає суттєвих змін щодо форми організації навчання у вищих закладах. На сьогоднішній день особливо актуальним постає питання самостійної роботи студента, оскільки цей вид діяльності є основним засобом реалізації розумової активності і сприяє підвищенню ефективності навчання. Процес опанування навичками та вміннями організації навчальної діяльності студентами передбачає роботу з текстовим матеріалом та знаннями основних принципів його конспектування. Роль конспекту у цьому процесі набуває особливого значення, тому що у студента розвивається відповідний спосіб мислення і аргументації рекомендованого матеріалу. Зважаючи на викладене вище основною метою нашого дослідження є вивчення специфіки написання конспекту шляхом аналізу його лінгвістичних особливостей.

Конспект як різновид тексту вивчається в різних галузях знань, однак ґрунтовніше його розглядають у лінгвістиці, педагогіці, а також педагогічній риториці. У навчально-методичній літературі конспект описують як стислу писемну форму будь-чого [1], аналізують методичні особливості написання конспектів і дають поради студентам і лекторам щодо оптимізації текстової діяльності. Розглядаючи конспект як укладений під час лекції текст, більшість авторів подавали рекомендації щодо того, як навчити ефективно використовувати розумову активність під час роботи, виконати конспект, який був би зручним для читання і одночасно сприяв би полегшенню запам'ятовування матеріалу; який комплекс практичних завдань доцільно підібрати щодо вироблення навичок складання конспекту. У той же час питання, що стосується комунікативно-жанрової природи студентського навчального конспекту залишається невивченим, виходячи з неоднозначності вирішення питання про первинність / вторинність аналізованого жанру. Поділ жанрів на первинний та вторинний, запропонований М.М. Бахтіним не є строго функціональним [2]. У ролі первинного жанру для навчального конспекту виступає лекція викладача, тому в даному аспекті конспект можна віднести до вторинного жанру.

Крім того, відкритим залишається питання щодо жанрового статусу конспекту і його ознак. Мовний жанр в сучасній лінгвістиці визначається як тематичний, композиційний і стилістичний тип висловлювань (текстів) [3, с. 352]. На наш погляд, є вагомі підстави кваліфікувати студентський конспект як специфічний мовний жанр.

Головною ознакою мовного жанру є комунікативна мета. Залежно від цілей висловлювання Т.В. Шмельова виділяє чотири типи мовних жанрів: інформативні, імперативні, етикетні (ритуальні) та оцінюючі. Всі студентські конспекти об'єднані єдиною комунікативною метою – зафіксувати отриману інформацію і зробити можливою подальшу роботу з цією інформацією. Отже, розглядаючи конспект на основі комунікативної мети, його можна зарахувати до інформативного жанру.

Специфічною властивістю студентського конспекту як інформативного жанру є те, що під час створення конспекту інформація трансформується в процесі «приватизації» знань. Це означає, що чужа інформація, яку студент включає в свій конспект, слухаючи лекцію, в момент її фіксації присвоюється автору конспекту: вона, як правило, зрозуміла, сприйнятлива і тільки після цього відображена в письмовому варіанті.

Іншою жанровою ознакою є образ автора. Образ автора – це інформація про нього як про учасника спілкування, який прагне до успішної комунікації. Якщо розглядати студентський конспект за цією ознакою, то можна сказати, що студент абсолютно самостійно, керуючись виключно власною уявою про ефективну комунікацію в навчально-науковій сфері, безпосередньо обирає особисту форму конспекту (поділ на абзаци, підкреслення якихось речень, дотримання правил орфографії і пунктуації).

Конспект – це реакція на лекцію, яка вважається практично одночасною, можна сказати, паралельною з записом тексту. Конспект – це завжди відповідь на попередню мовну діяльність (лекцію). Першою починається лекція, а потім починається конспектування, згодом лекція і конспект проходять паралельно. Враховуючи те, що конспект є джерелом інформації, Студент, конспектуючи лекцію, знаходиться в режимі жорсткої економії часу, тому змушений вдаватися до різних скорочень, опорних сигналів, графічних символів для того, щоб зафіксувати в зошиті якомога більше інформації. Індивідуальний стиль конспектування проявляється в поступовому знаходженні студентом оптимального балансу між протилежними комунікативними властивостями детермінованих відносно один одного жанрів: інформаційною надмірністю лекції та інформаційною компресією конспекту.

Аналіз різнорівневих критеріїв дозволяє запропонувати певну функціонально орієнтовану типологію студентських конспектів, що враховує зовнішню сторону їх оформлення, специфіку інформативно-сміслового вираження і композиції, а також лексичні та граматичні показники, включаючи синтаксичні та пунктуаційні.

У цілому студентський конспект є одним із різновидів письмових мовних жанрів, що володіє стійкими жанровими ознаками.

Література

1. Конспект // Великий тлумачний словник суч.укр.мови. — 5-те вид. — К.:Ірпінь: Перун, 2005
2. Бахтін М.М. Проблема мовних жанрів // в кн: Автор і герой: до філософських основ гуманітарних наук/ М.М. Бахтін.— СПб .: Азбука, 2000. — С. 249-299.
3. Стилїстика української мови: Підручник / Л. І. Мацько, О. М. Сидоренко, О. М. Мацько; За ред. Л. І. Мацько. — К.: Вища шк., 2003. — 462 с.

*Грицьків Андрій Васильович,
Тернопільський національний економічний університет*

ДОНОРИ ТА РЕЦИПІЄНТИ ТЕРМІНОЛОГІЧНОГО ЗНАЧЕННЯ

Однією з особливостей семантичного поля є те, що “...мовне поле є фрагментом проміжного світу в рідній мові, який, органічно поділяючись на взаємодіючі групи мовних знаків, характеризується певною цілісністю. Такий поділ залишається дієвим в тому випадку, якщо він є неочевидним для носія, а носій не усвідомлює його” [3, с.70]. Отже, цілісність термінологічного поля слід розглядати як наслідок взаємодії груп термінів між собою. Ознакою семантичної взаємодії галузевих термінологій вважають входження термінів однієї галузі до складу термінології іншої галузі [2, с.221]. Незважаючи на різні типи семантичних стосунків, в усіх наведених випадках “запозичений” термін має семантичне коріння [1, с.3] у двох термінологіях, що й свідчить про існування зв’язку між ними. Такі терміни можна назвати **маркерами семантичного зв’язку** між двома термінологіями.

Хоча фінансова термінологія не належить до дисциплін, у яких гібридизація та комплексність досягли найвищого рівня (на кшталт інформатики), проте у ній досить помітну роль відіграють процеси семантичної взаємодії як із її термінологічним оточенням, так і в межах самої системи. Особливо активною є внутрішня міжсистемна взаємодія (між власними підсистемами ФТ). Другим за значенням різновидом взаємодії є міжсистемний зв’язок (перетин ФТ із суміжними термінологіями) в межах макросистеми (економічної термінології), результатом якої є утворення гібридних ендосистем. Останні, у свою чергу, формують два підрівня (частини) периферійного шару — донорський та реципієнтний. Третій різновид — семантична взаємодія мікросистеми (ФТ) з макросистемою (термінологією економіки), при якій спостерігається звуження екстенціоналу термінів макросистеми, що призводить до набуття ними мікросистемних термінологічних значень на основі інкорпорування “фінансових” семантичних складників. Четвертий — семантична взаємодія ендосистем з екзосистемами (правничою, торговельною та статистичною термінологіями). Такі процеси мають дещо оказіональний